

Frågor och svar om EBA

I detta dokument svarar vi på vanligt förekommande frågor om EBA. Hittar du inte svar på den fråga du har? Maila oss på ud.eba@gov.se

EBA utvärderar och analyserar - vad menas med det?

Regeringen ser ett behov av oberoende granskning av statlig verksamhet. Uppföljningar, analyser och utvärderingar som genomförs av andra myndigheter än de som ansvarar för verksamheten benämns regeringens analys- och utvärderingsresurser. EBA har denna funktion för Sveriges internationella bistånd, enligt direktiven ska vi ”kontinuerligt utvärdera och analysera Sveriges internationella bistånd”.

Men vad är då en utvärdering och en analys? På vilka sätt skiljer de sig åt?

EBA använder sig av den kanske vanligaste definitionen av utvärdering: ’a systematic inquiry into the worth or merit of an object’ (ursprungligen från den amerikanska utvärderingsföreningen, AEA). Med ’worth or merit’ menas att det ska finnas ett värdeomdöme. Med ’systematic’ menas att värdeomdömet ska byggas på en öppet redovisad undersökning på vetenskaplig grund.

Begreppet analys är något knepigare. Enligt en vetenskapsteoretisk definition handlar analys om att bena upp ett problem genom att ta sig an dess beståndsdelar. Motsatsen blir då syntes. EBA använder sig av en mer allmän förståelse av begreppet, som en noggrann undersökning.

Utöver detta tar EBA fram andra kunskapsunderlag, exempelvis kartläggningar, översikter, metodbeskrivningar eller dokumenterade samtal.

Studier används som ett samlingsnamn på de projekt som EBA låter genomföra, och den huvudsakliga publikationsformen kallar vi kort och gott för EBA-rapporter. Under beskrivningen av respektive rapport anges vilken typ av studie det är. Därutöver har EBA två publikationsserier som inte kvalitetsgranskas av expertgruppen: underlagsrapporter och DDB:er (Development Dissertation Briefs).

Hur säkerställer ni att det ni gör är relevant?

En ständig utmaning för oberoende utvärderingsaktörer är att förena den oberoende ställningen med relevans och användande. Att säkerställa relevans kräver hög kvalitet och kontinuitet i dialogen med målgrupper, både gällande vad som studeras och under analysarbetet. En sådan dialog kan förenas med en oberoende ställning. EBA har flera olika former för dialog med UD om de studier som planeras, under deras genomförande och lansering. Vi för också en löpande dialog med andra målgrupper, främst Sida.

Med policyrelevans avses att EBA:s studier ska kunna bidra till ett fördjupat underlag för biståndspolitikens utformning. Policyrelevans är ett av fem kriterier för EBA:s bedömning av förslag (tillsammans med kunskapsuppbyggnad, aktualitet, andel av biståndsbudgeten/effekt för biståndet och frågor av principiell betydelse). Studier kan anses relevanta utan att rankas högt inom området policyrelevans. Sådana studier (exempelvis kunskap om bristande evidens inom ett område) kan i sig leda till frågor av mer direkt policyrelevans (exempelvis arbetet med att ta fram sådan evidens). Ett annat exempel på indirekt relevans är metodrapporter, där EBA skapar ökad möjlighet för utvärderare att använda metoder, för handläggare att efterfråga respektive bedöma metoder vid upphandling, och för tjänstemän inom UD att tillgodogöra sig utvärderingar som använder specifika metoder. På detta sätt kan fler högkvalitativa effektutvärderingar av det svenska biståndet komma till stånd än de EBA själva kan genomföra.

Lämnar ni alltid tydliga rekommendationer?

Ett grundläggande mål med EBA:s verksamhet är att de studier som genomförs ska kunna användas i politikutformningen. Men EBA:s rapporter innehåller inte alltid rekommendationer, i betydelsen tydliga åtgärdsförslag. Det beror på studiens syfte och frågeställning. EBA:s författare ansvarar själva för slutsatser och eventuella rekommendationer.

Hur väljer ni ämnen för era studier?

EBA kan inte studera alla områden samtidigt, utan eftersträvar att prioritera frågeställningar eller teman som under en viss period bedöms som särskilt relevanta. Med prioriterade områden avses att expertgruppen systematiskt arbetar med att ta fram studier inom dessa teman. Därutöver genomförs studier också inom andra områden.

På ett övergripande plan kan EBA:s frågeställningar indelas i tre kategorier: (i) biståndets motiv och långsiktiga inriktning; (ii) biståndets prioriteringar och styrning; (iii) biståndets genomförande. Integrerat i dessa tre är frågan om biståndets resultat. Bidrar biståndets inriktning, prioriteringar, styrning och

genomförande till önskade och avsedda resultat? Vilka faktorer bidrar till framgångsrika biståndsinsatser och vilka faktorer motverkar sådana? Är inriktning/prioriteringar/styrning och genomförande ändamålsenlig i förhållande till den samlade kunskapen inom forskning, utvärdering och beprövad erfarenhet? Nås uppställda mål?

Hur initierar EBA studier?

EBA:s studier genomförs vanligen av personer som själva har utarbetat förslaget. Det kan ske genom "spontana" svar på EBA:s allmänna inbjudan på hemsidan, efter en riktad intresseförfrågan eller genom en bredare utlysning. När EBA upphandlar en större studie är oftast uppdragsbeskrivningen relativt begränsad vad gäller detaljer om metod och specifik inriktning. EBA:s tanke är att ge utrymme för förslagsställare att låta egna erfarenheter, kompetenser och idéer påverka förslagets utformning.

Vem ansvarar för slutsatserna i en EBA-rapport?

Författarna till EBA:s studier står självständigt för analys, slutsatser och eventuella rekommendationer. Expertgruppen kvalitetsgranskar och beslutar om publicering av studien.